

Posudek diplomové práce Kristýny Kocourkové

Komentovaný překlad vybraných esejů ze sbírky *The Well and the Shallows* G. K. Chestertona

Diplomantka si vybrala k překladu náročné esejistické texty, které jsou Chestertonovou obhajobou křesťanské a konkrétně katolické víry a vidění světa. S překladem se vyrovnala výborně, mám k němu jen velmi dílčí připomínky, které uvádím níže – nejvíce asi k eseji „Děti a distributismus“. Oceňuji zejména práci, kterou si autorka musela dát s dohledáváním dobových souvislostí, jejichž znalost Chesterton považoval u svých čtenářů za samozřejmou, ale stejně tak autorčinu velmi úspěšnou snahu o zachování údernosti a živosti jeho stylu. Stejně hodnocení platí i pro komentář – tam měla samozřejmě autorka usnadněnou práci tím, že o Chestertonově stylu existuje dostatek pramenů, z nichž mohla čerpat, nicméně jeho charakteristické rysy velmi dobře ilustruje na příkladech z překládaného textu. Jediné, co bych možná ještě uvítala jako jakousi „nadstavbu“, v níž by se autorka mohla projevit samostatněji a originálněji než jen jako důkladná a erudovaná komentátorka dílčích stylových rysů, by byl nějaký rozsáhlejší rozbor delšího úryvku, v němž se obzvláště silně projevuje souhra *vícero* klíčových prostředků, které Chesterton používá (včetně např. paradoxu), a jako celek podporuje nějakou zajímavou argumentaci. Většina příkladů k dílčím stylovým rysům se totiž omezuje na několik málo vět (zpravidla dvě tři) a tyto pasáže jsou vytrženy z širšího kontextu, takže až při čtení překladu samotného doceníme jejich zapojení do argumentačního celku. To by byl ale jen jakýsi nerealizovaný zlatý hřeb práce, která je už v této podobě výrazně nadprůměrná a rozhodně si zaslouží, aby byla bez výhrad doporučena k obhajobě s navrženým hodnocením **výborně**.

Dílčí poznámky a náměty k obhajobě:

s. 16 – zajímalo by mě autorčino zdůvodnění, proč přeložila slova *solid/solidity* v daném kontextu jako solidní/solidnost

na téže straně – nevhodný vid slovesa *přiznat* – vzhledem k tomu, že se jedná o postupný, delší proces a více spisovatelů, je jednoznačně na místě varianta *přiznávat* chápaná zde spíše jako iterativní.

Neshoda podmětu s přísudkem v čísle: *Nejmladší škola... užívají... zbraní*

s. 17 – zajímalo by mě autorčino zdůvodnění, proč přeložila slovo enlightenment v daném kontextu jako *osvícenství*

s. 18 – proč překládá autorka Catholic papers jako „plátky katolické“?

s. 18 dole – chybná koncovka u slovesa v minulém čase – správně „aby jim ukázaly, že jsou silnější“

Přimlouvala bych se za to, aby autorka rozlišovala mezi používáním vztažného „ti, kdo“ a „ti, kteří“. V prvním případě tradičně v češtině šlo o větu, která onu skupinu lidí definuje, *aniž o nich předtím bylo něco řečeno*. Druhá varianta se pak používala tehdy, když šlo o to vyjmout a definovat podskupinu z již dříve definované skupiny. Domnívám se, že toto vnímání stále ještě minimálně u starší generace uživatelů jazyka převažuje a tento rozdíl podle mých

průzkumů vnímají i někteří mladší uživatelé – vzhledem k tomu, že jde o funkční rozlišování, které zabraňuje dvojznačností, připadá mi škoda se ho zbavovat. Problém krásně ilustruje příklad na s. 23 překladu.

I can remember when being a Socialist was a real inspiration to youth; but anybody who thinks it could be an inspiration to the more elderly phase of maturity, has only to look at the more elderly Socialists.

Pamatuji si dobu, kdy přijetí socialistických ideálů bylo pro mladé skutečnou inspirací; pokud si ale někdo myslí, že by to mohlo inspirovat i ty, kteří už jsou v poněkud pokročilejším stadiu dospělosti, stačí se podívat na socialisty v pokročilejším věku.

V originále se skupiny označené prvním a druhým podtržením zcela jednoznačně neprolínají. V překladu kvůli použití vztazného *ti, kteří* namísto *ti, kdo* vzniká dojem, že mluvíme o *podskupině* (stále ještě) *mladých* lidí, totiž takových, kteří už jsou v pokročilejším stadiu dospělosti než lidé úplně mladí. Obdobně sémanticky „nečisté“ formulace s *ti, kteří* najdeme i jinde, ale tato zde jednoznačně způsobuje při prvním vnímání sémantický posun.

s. 24 – je překlad spojení *popular propagandist* jako „oblíbený propagandista“ adekvátní? Také bych upozornila na oslabení triády – *weak and wobbly and cowardly word* – které je možná škoda; i slovo „roztřesená“ by působilo logičtěji vedle závěrečného adjektiva „zbabělá“, které je ovšem, možná jen z přehlédnutí, vynecháno. V téže pasáži je ještě nelogické vyjádření „užívá se, když se snaží vlichotit těm...“ – zvrtné pasivum užívá se poukazuje k jinému konateli děje, ale vzápětí připisujeme aktivitu samotné frázi. Takto formulována pak působí věta dojmem, jako by se fráze nejprve snažila ze své vlastní „iniciativy“ někomu vlichotit a na základě toho by se příslušný mluvčí rozhodl jí užít, což je samozřejmě absurdní kauzalita. Pozor také na „či“ namísto „ani“ v záporné větě („nedokáže například zjistit pohlaví či naplánovat...“)

S. 25 Dále bych poprosila diplomantku, zda by se zamyslela nad interpretací pasáže *Once grant that their philosophy is right... declare it* – zejména jde o vztahy vět. A také vysvětlila větu „Očividným směrem postup eugeniků je zacházet s dětmi jako s koťaty.“ (?? Má být postupu?)

Mohla by diplomantka také okomentovat svůj překlad anglického vulgar jako vulgární, zejména v následujících dvou pasážích?

The cinema is a machine for unrolling certain regular patterns called pictures; expressing the most vulgar millionaires' notion of the taste of the most vulgar millions.

Biograf je mašina, ze které vylézají určité pravidelné struktury nazvané filmy; ty vyjadřují to, co si ti nejvulgárnější milionáři myslí o vkusu těch nejvulgárnějších milionů lidí.

Politicians did not represent the populace, even the most noisy and vulgar of the populace. Politicians did not deserve the dignified name of demagogues. They deserved no name except perhaps the name of bagmen; they were travelling for private firms. If they represented anything, it was vested interests, vulgar but not even popular.

Politici už nezastupují lid, dokonce ani jeho nejhlasitější a nejvulgárnější složky. Politici si nezaslouží onen důstojný přídomek demagogové. Nezaslouží si jiný název než poskoci; skáčou podle toho, jak pískají soukromé podniky. Pokud zastupují vůbec něco, pak to jsou vlastní zájmy, které jsou sice vulgární, ale rozhodně ne lidové.

V Knovízi 29. 8. 2024

Oponentka práce: Mgr. Zuzana Šťastná, Ph.D.